



Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

Directie Oost-Nederland



Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Directie Oost-Nederland

Bibliotheek

Nr. ORW9020-67 ON

NT: 210055

Naslagwerk
Wet
beheer
Rijks-
waterstaats-
werken



Rijkswaterstaat
Directie Oost-Nederland
Afdeling RVJ
Judith Simonse
Juni 2000

01: 510022



Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Directie Oost-Nederland

Postbus 9070
6800 ED Arnhem
Tel. 026 - 3688355

Bibliotheek

naam	afd.	retour	paraaf
RWS Zeeland		25. SEP 2000	
Reken		02. JUL 2001	
Byl		01. MPT 2003	
ICGlc	ANSP		

S.V.P. TIJDIG VERLENGEN

Inhoudsopgave

1. Toelichting op de Wet beheer Rijkswaterstaatswerken	4
1.1. De gewijzigde Wet beheer rijkswaterstaatswerken	4
1.2. De gevolgen voor de Directie Oost-Nederland	7
1.3. Andere gewijzigde wetten	8
2 Praktijkvragen	9
2.1. Vragen	11
3 Handhaving	13
3.1 Toelichting op handhaving	14
3.2 Vragen over handhaving	21
4. Meest besproken onderwerpen	23
5. Casus	31
6. (Gewijzigde) wettekst Wbr	36
7. Bijlagen	43
7. Sheets van de voorlichtingsmiddag	
8. Nawoord	46

Inleiding

Op 22 december 1999 is de Rivierenwet geïntegreerd in de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Gelijktijdig met de inwerkingtreding van deze integratie is de Rivierenwet ingetrokken.

Op 31 maart 2000 heeft RVJ een voorlichtingsmiddag gehouden over de gewijzigde Wbr.

Het boekwerkje dat voor u ligt, heeft ten doel als naslagwerk te dienen voor de veranderingen die de wetswijziging met zich mee brengt (hoofdstuk 1), en behandelt uitvoerig die onderwerpen die aan de orde werden gesteld door de deelnemers aan de voorlichtingsmiddag. (hoofdstuk 2 en 4) Het betreft hier onder andere 'gewoon onderhoud', 'begrenzing waterstaatswerken', en 'onteigening'. Ook 'handhaving' van de gewijzigde Wbr was onderdeel van de middag. (hoofdstuk 3)

In hoofdstuk 5 wordt een casus behandeld met betrekking tot de Wbr en handhaving. In hoofdstuk 6 is de (gewijzigde) wettekst van de Wbr weergegeven. In de bijlage vindt u de sheets van de voorlichtingsbijeenkomst.

Mogen er na het lezen van het naslagwerk nog vragen blijven bestaan, hopen wij dat u contact opneemt met RVJ!

1. Toelichting op de Wet Beheer Rijkswaterstaatswerken:

1.1. De gewijzigde Wet Beheer Rijkswaterstaatswerken

Op 22 december 1999 (Stb. 1999, 534) is de meer dan 90 jaar oude Rivierenwet geïntegreerd in de Wet beheer Rijkswaterstaatswerken (Wbr). Gelijktijdig met de inwerkingtreding van deze integratie is de Rivierenwet ingetrokken.

Met de wetswijziging is het einddoel bereikt dat thans voor 'natte' en 'droge' en daarmee dus voor alle waterstaatswerken in het kader van het beheer dezelfde regels gelden, namelijk regels ter bescherming van de waterstaatkundige functie van die werken en de verzekering van het veilig en doelmatig gebruik daarvan.

1.1.2. Waarom is de Rivierenwet ingetrokken?

De Rivierenwet was sterk gedateerd en sloot niet meer aan op de eisen van het huidige beheer. Ondanks dat de rivieren een aparte positie innemen in de groep van waterstaatswerken was dit onvoldoende reden om daarvoor een aparte wet naast de Wbr (die reeds voor 'droge' waterstaatswerken gold), te laten voortbestaan. Uit oogpunt van een integraal beheer is gekozen voor wijziging van de Wbr zodat het verbod- en vergunningenregime mede van toepassing is op de rivieren.

1.1.3. Doelstelling van de Wbr

Doel en strekking van de Wbr is: het stellen van regels ter bescherming van de waterstaatswerken en het verzekeren van een doelmatig en veilig gebruik daarvan. Bij rivieren komt dat laatste met name tot uiting in de beleidslijn 'Ruimte voor de rivier'.

1.1.4. De rivier als waterstaatswerk

In de Wbr wordt gesproken over "waterstaatswerken". Volgens artikel 1 van de Wbr zijn waterstaatswerken: *'de bij het Rijk in beheer zijnde wateren, waterkeringen en wegen alsmede, voor zover in beheer bij het Rijk, de daarin of daaraan gelegen kunstwerken en hetgeen verder naar hun aard daartoe behoort'*.

Als waterstaatswerk beschouwd bestaat een water uit een bak, omvattende de bodem en de oevers met het zich daarboven en daartussen bevindende water en eventueel boven het wateroppervlak uitstekende bodemdelen. Het infrastructureel beheer van een water wordt dan ook wel aangeduid als het 'bakbeheer'.

1.1.5. Artikel 1 a Wbr 'begrenzing beheergebied

Rivieren onderscheiden zich van de overige wateren (kanalen, meren) in zoverre, dat hun vorm en afmeting onder invloed staan van de gevolgen van de ontwikkeling van rivierafvoer en hoogwaterstanden; daarbij is er sprake van een zomerbed en een (soms zeer ruim) winterbed.

Artikel 1a Wbr regelt de afbakening van de rivier als object van infrastructureel beheer. Omschreven is over welk oppervlak, zijwaarts gezien, bij een rivier sprake is van het beheergebied.

De Rivierenwet kende daarvoor de afbakening van zomerbed en winterbed. Een dergelijke afbakening past thans niet meer in een integraal beheer van de rivier, gelet ook op plannen en maatregelen gericht op het verkrijgen van meer ruimte voor de rivier in het kader van de hoogwaterbescherming. Dit heeft er toe geleid dat er alleen nog maar behoefte is aan een zijwaartse begrenzing. Bij het bedijkte deel van de rivier ligt deze bij de buitenkruinlijn van de primaire waterkering en bij het onbedijkte deel bij een (nog) nader vast te stellen lijn van de hoogwaterkerende gronden.

1.1.6. De buitengrenslijn bij hoogwaterkerende gronden

Deze lijn voor de buitengrens zal bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) worden vastgesteld en op een daarbijbehorende kaart nader worden aangeduid. Er is dan geen sprake meer van een dynamische grens (een grens die afhankelijk is van de vraag hoe de maatgevende hoogwaterstand zich ontwikkelt onder invloed van stijgende hoogwaterafvoeren), maar van een vaste grens.

Aangezien de nieuwe AMvB nog tot stand moet komen, is bij de intrekking van de Rivierenwet een bepaling van overgangsrecht opgenomen. De bestaande begrenzingen resp. gebiedsaanwijzingen en overige beperkingen op het vereiste van een vergunning op grond van de Rivierenwet blijven van kracht tot de AMvB in werking treedt.

1.1.7. Artikel 2a-gebieden

Het beheergebied van de rivier betreft dus het gehele oppervlak tussen de zijwaartse buitengrenzen. Binnen dat oppervlak liggen nader aangewezen terreinen waar het vergunningenregime niet van toepassing is.

Ook de Rivierenwet kende een soortgelijke voorziening dat binnen het te beheren gebied zekere uitzonderingen zouden moeten gelden op grond van lokale omstandigheden (de zogeheten art. 6 Rw-gebieden). Deze mogelijkheid om bepaalde gebieden in het rivierbed uit te zonderen van het vergunningvereiste is wederom toegepast.

Het gaat thans om de zogeheten 'artikel 2a-gebieden':
gebieden waar vanwege

- 1. de ruimte aldaar van het rivierbed of*
- 2. de ligging aldaar van bebouwd gebied het vergunningsvereiste niet van toepassing is dan wel op bepaalde gedragingen niet van toepassing is dan wel slechts op bepaalde gedragingen van toepassing is.*

1.1.8. Vergunningvereiste volgens de Wbr

Het infrastructurele beheer van de rivier zal zich in toenemende mate gaan richten op niet enkel handhaving en bescherming van de bestaande, maar juist ook op vergroting van de ruimte voor de rivier. In dat verband is behoefte aan het in brede zin kunnen reguleren van activiteiten in het rivierbed.

Een (algemene) verbodsbepaling met vergunningvereiste zoals de Wbr die kent, en niet zoals in de Rivierenwet een vergunningsvereiste voor bepaalde nader gespecificeerde gedragingen in zomer- en/of winterbed, is daarvoor een geschikt middel.

In artikel 2 Wbr worden twee soorten vergunningplichtige activiteiten beschreven:

1. maken van werken (of behouden daarvan) in, op, onder of over het waterstaatswerk, of;
2. daarin, daaronder of daarop vaste stoffen of voorwerpen storten, plaatsen of neerleggen, of deze te laten staan of liggen.

De rivierbeheerder zal aan de hand hiervan in de concrete situatie, met inachtneming van de doelstelling van de wet, moeten beoordelen of er vergunningplicht bestaat. Dat kunnen, maar behoeven niet zonder meer handelingen te zijn van direct ingrijpende aard.

1.1.9. Geen vergunningsplicht bij 'gewoon onderhoud'

De vergunningplicht is niet van toepassing op het uitvoeren van gewoon onderhoud. Onder "gewoon onderhoud" wordt verstaan: alle werkzaamheden die dienen ter behoud of conservering van bestaande werken.

Bij gewoon onderhoud moet in dat kader worden gedacht aan louter (dagelijks) onderhoud en kleine verbeteringen.

Bij rijkswateren is bijvoorbeeld voor onderhoudsbaggerwerk, onderhouden en/of (geringe) aanpassing van kribben, verrichten van snoei- en kapwerk, etc. geen vergunning ingevolge de Wbr vereist.

Maar hoe staat het dan bijvoorbeeld met het inrichten van natuurvriendelijke oevers? Dit is niet op voorhand aan te geven. Afhankelijk van de ernst van de ingrepen die daarvoor nodig zijn zal beoordeeld moeten worden of er sprake is van een vergunningplichtige activiteit.

1.1.10. Natuurontwikkelingsgebieden in het rivierbed

De aanleg van natuurontwikkelingsprojecten in de uiterwaard is geen gewoon onderhoud en is derhalve vergunningplichtig. Hierover bestaat geen twijfel.

Volgens de toelichting bij de Wbr is het juist de bedoeling dat de rivierbeheerder bij dergelijke projecten kan beschikken over de bevoegdheid tot vergunningverlening.

Met vergunning- voorschriften kunnen dan bepaalde uit oogpunt van waterstaatkundig rivierbeheer ongewenste ontwikkelingen worden voorkomen of tegengegaan.

1. 2. Gevolgen voor DON

1.2.1. Overgangsrecht

De wetswijziging is direct per 22 december 1999 in werking getreden. Vanaf die dag bestaat de Rivierenwet dus niet meer. De nieuwe Wbr is daarvoor in de plaats getreden.

In het verleden verleende rivierenwet- vergunningen worden thans gelijk gesteld met een Wbr-vergunning. (artikel 10 Wbr)

Op korte termijn betekent de wetswijziging dat ontwerp-vergunningen van voor 22 december, die nog op de Rivierenwet gebaseerd zijn, aangepast moeten worden. Op langere termijn betekent het dat de afdeling meer vergunningaanvragen krijgt, omdat de Wbr een ruimere vergunningplicht kent.

1.2.2. Waarom gaat het aantal vergunningen toenemen?

Zoals hierboven aangegeven, worden meer werken vergunningplichtig. De in de Rivierenwet omschreven uitzondering op de vergunningplicht voor rivierwaartse dijkverzwaring of dijkbekleding vervalt. Bovendien zal de vergunningplicht zich uitstrekken tot bepaalde gedragingen die een toekomstige belemmering kunnen vormen bij uitvoering van rivierwerken, met name die tot rivierverruiming. Het betreft hier vooral het leggen van kabels en leidingen in het rivierbed. Voor rijkswegen is dit al vergunningplichtig.

Het gaat daarbij dan om het stellen van voorschriften over de locatie of het tracé, de diepteligging, de gronddekking, de wijze van uitvoering, etc, zodat de ligging geen belemmering vormt voor bijvoorbeeld een te verwachten verbreding van het waterstaatswerk, of het nu gaat om een rijksweg of een rivier. En dat laatste is zeker niet ondenkbaar gelet op het voornemen tot rivierverruiming in verband met een verhoogde kans van optreden van extreme hoogwaterstanden.

1.2.3. Ondertekening

De Staatssecretaris ondertekent vergunningen die betrekking hebben op waterbeheren, waterkeren en bouwgrondstoffen. Deze beschikkingen betreffen de "natte waterstaat" en dienen door onze directie " namens de Staatssecretaris" te worden ondertekend.

1.2.4. Werkafspraken

De huidige interne werkafspraken inzake vergunningverlening blijven gelden.

1.2.5. Vergunning eigen dienst

Rijkswaterstaat moet voor eigen werken die geen normaal onderhoud betreffen vergunningen aan zichzelf verlenen en hiervoor tijdig de juiste procedures volgen. De reeds ingezette lijn van vergunningverlening eigen dienst voor werken in het rivierbed heeft met de nieuwe Wbr nu een wettelijke basis gekregen.

1. 3. Andere gewijzigde wetten

In de Waterstaatswet 1900 zijn ruimere mogelijkheden opgenomen voor een gedoogplicht ten aanzien van rechthebbenden op onroerende goederen. Eigenaren en gebruikers van binnen de begrenzing van de rivier gelegen gronden moeten toelaten dat kribben, dammen of andere rivierwerken van het rijk daaraan onderscheidenlijk daarover of daarop worden aangesloten, doorgetrokken of veranderd. Voorts kunnen ten behoeve van verbetering of verruiming van de rivier, onder vergoeding schade, gronden worden afgegraven of opgehoogd, geulen daarin worden gedicht en daarop aanwezige beplantingen worden opgeruimd, wanneer de belangen van rechthebbenden ten aanzien van die zaken redelijkerwijs onteigening niet vorderen.

Daarnaast is de Onteigeningswet gewijzigd. In hoofdstuk 4 wordt hier uitgebreid op in gegaan.

1.3.1 Wijziging Ontgrondingenwet

Voor de goede orde wordt er nog eens op gewezen dat de wettelijke grondslag van het vergunningsvereiste voor ontgrondingen in het rivierbed (zowel in het zomer- als winterbed) nog steeds in zijn geheel is gelegen in de Ontgrondingenwet.

Ontgrondingen in het rivierbed zijn (net als voorheen bij de Rivierenwet) geen vergunningplichtige activiteit in de zin van de Wbr. Het uitvoeren van een ontgroning (bijvoorbeeld voor de winning van bodemmateriële) is als zodanig niet het uitvoeren van een werk ingevolge de Wbr.

Het omgekeerde kan zich uiteraard wel voordoen, t.w. dat in het rivierbed uitvoeren van een op grond van de Wbr vergunningplichtig werk (bijvoorbeeld de bouw van een brug) tevens inhoudt dat er ter plaatse gebaggerd/gegraven moet worden. Alleen bij een dergelijke samenloop is sprake van het vereiste van een vergunning op grond van beide wetten.

De Minister van Verkeer en Waterstaat is bevoegd gezag voor ontgrondingen in het zomerbed, in de Wbr als zodanig omschreven als "de oppervlakte die de rivier inneemt bij gewoon hoog zomerwater of gewone vloed". In de uitvoeringspraktijk wordt als begrenzing gehanteerd de lijn tot waar op basis van ervaring er vanuit wordt gegaan dat gewoon hoog zomerwater en/of gewone vloed tenminste eenmaal per jaar reikt.

Buiten het 'zomerbed' tot aan de buitengrens van het rivierbed oefenen gedeputeerde staten bij ontgrondingen in overeenstemming met de Minister van V&W de rol uit van bevoegd gezag.

2. Praktijkvragen Wet beheer rijkswaterstaatswerken

**Vragen uit de praktijk
beantwoord door RVJ**

Inhoudsopgave

- a. begrenzing
- b. aansprakelijkheid
- c. gewoon onderhoud
- d. milieuwetgeving
- e. vergunningplicht
- f. natuur

a. Begrenzing

Vraag: *Vallen uiterwaarden onder wateren?*

Antwoord: Ja

Vraag: *Wie maakt de begrenzingenlijn? (AmvB)*

Antwoord: In hoofdstuk 4 wordt hier uitgebreid op ingegaan.

Vraag: *Vanaf welk moment is de beheersgrens verlegd? En wie houdt dat in de gaten?*

Antwoord: Vanaf de planvaststelling. Rijkswaterstaat houdt dat zelf in de gaten.

Vraag: *Wordt de lijn voor of na de volgende vaststelling vastgesteld?*

Antwoord: In september 2000, afhankelijk van de toelevering van de gegevens.

Vraag: *Is er een relatie met het Besluit aanwijzing Zijwateren?*

Antwoord: Water sluit aan op de grens van beheergebied (1 op 1, zoveel mogelijk). Als het bij hoofdwater hoort, is het dat stukje dat in verbinding staat met de IJssel etc. Het Besluit Zijwateren is vanuit de milieu-invalshoek genomen.

Vraag: *Wat is de relatie met de WVO?*

Antwoord: De Wbr bevat voor een deel de primaire waterkering, en voor een deel niet, daar wordt de grens gelegd. De relatie met WVO ligt in het bakbeheer.

Vraag: *Is dit ook dienstkring werk?*

Antwoord: Ja, de dienstkringen spelen een grote rol.

b. Aansprakelijkheid

Vraag: *Is RWS aansprakelijk voor onderlopen van een gebied?*

Antwoord: Nee, tenzij er sprake is van onzorgvuldig handelen door de RWS.

c. Gewoon onderhoud

Vraag: *Diverse dienstkringen hebben onderhoudswerken. Wie bepaalt wat gewoon onderhoud is?*

Antwoord: Hier moet uniformiteit in gebracht worden, dit kan niet heel strak geregeld worden. Bewaken door gegevens te verzamelen, op te schrijven. Hoe gaan we er

mee om nu er nog geen vaststaande systematiek is? Je zult altijd een grijs vlak houden, maar RVJ neemt het initiatief.

Vraag: *Zijn kleine verbeteringen (bijv. schade aan dijken) vergunningplichtig?*

Antwoord: Nee, dit is gewoon onderhoud.

Vraag: *Onderhoudswerk is haast altijd in bestek, wie moet kijken of er op een bepaald moment een vergunning nodig is?*

Antwoord: Dat is de taak van de dienstkringen.

d. Milieuwetgeving

Vraag: *Is gewoon onderhoud in de zin van de Wbr 1 op 1 met milieuwetgeving?*

Antwoord: Nee, het gaat om onderhoud van het waterstaatswerk en er wordt gerelateerd aan de wet. De situatie kan voorkomen dat er geen Wbr vergunning, maar wel een milieuvergunning vereist is, zoals bij onderhoud aan bruggen.

e. Vergunningplicht

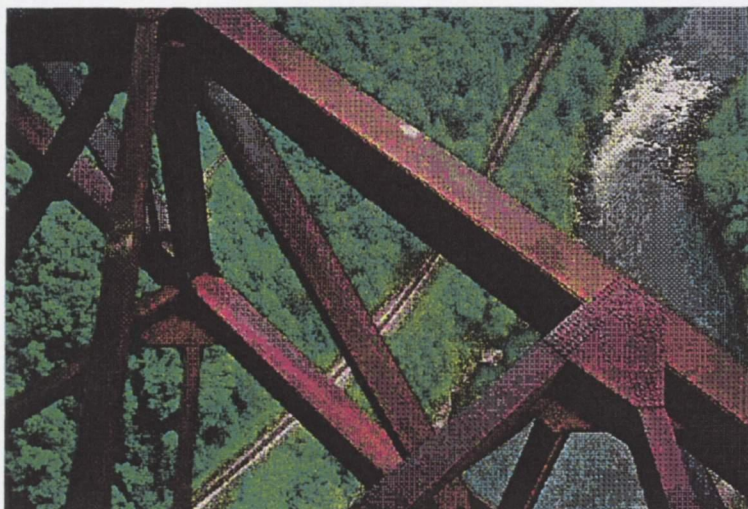
Vraag: *Is alles wat derden doen vergunningplichtig?*

Antwoord: Ja, bijv. het aanleggen in tuinen.

f. Natuur

Vraag: *Is de aanleg van groene stroken voor de rivier vergunningplichtig?*

Antwoord: Dit valt niet onder verruiming, of verbetering, maar onder natuur.



3. Handhaving van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken

3.1. Toelichting handhaving van de Wbr

3.1.1. Toezicht, opsporing en de gewijzigde Wbr

Alle toezichthouders genoemd in de verschillende wetten, beschikken over dezelfde bevoegdheden op basis van de Algemene Wet bestuursrecht.

De specifieke wet kan de bevoegdheden van de toezichthouder uitbreiden of beperken. De Rivierenwet, echter, maakte geen melding van de 'toezichthouder'. Er zijn in de praktijk wel toezichthoudende ambtenaren aangewezen die bevoegdheden hebben op basis van de Algemene Wet Bestuursrecht. Aangezien de Rivierenwet is vervallen, is de Wbr nu van toepassing.

In de Wet beheer Rijkswaterstaatswerken worden de bevoegdheden van de toezichthouder beperkt. De toezichthouder beschikt niet over de bevoegdheden, genoemd in de artikelen 5:18 en 5:19 van de Awb.

Zo kan de toezichthouder bijvoorbeeld geen onderzoek verrichten, zoals het nemen van een monster of het openen van verpakkingen.

Dit was onder het regime van de Rivierenwet wel mogelijk.

De ambtenaren die buitengewoon opsporingsambtenaren waren onder de Rivierenwet (art. 12), vallen nu onder artikel 5.2 van de Wbr. Inhoudelijk verandert er niks, de enige wijziging is het feit dat zij eerst benoemd werden in de Rivierenwet, en nu in de gewijzigde Wbr.

Artikel 10 van de Rivierenwet kende de bevoegdheid tot het toepassen van bestuursdwang en de bevoegdheid tot het opleggen van een dwangsom toe aan de Minister van Verkeer en Waterstaat. Op het toepassen van deze bevoegdheid was voor 1 januari 1998 de bestuursdwang- en dwangsomregeling in de Waterschapswet van overeenkomstige toepassing. Door de invoering van de derde tranche Awb (Stb. 1996, 333) per deze datum is de regeling van bestuursdwang en dwangsom uit de specifieke (organieke) wetten verdwenen, en als algemeen juridisch handhavinginstrumentarium in de Awb opgenomen (zie ook artikel 16 Wbr).

3.1.2. Wat is toezicht?

Toezicht en opsporing zijn belangrijke handhavinginstrumenten.

Toezicht is: *het door het bestuur toezien op de naleving van de wet.*

3.1.3. Wie oefent toezicht uit?

In de verschillende wetten wordt het bestuur opgedragen voor deze taak ambtenaren aan te wijzen: de toezichthoudende ambtenaren. Om hun taak goed te kunnen uitoefenen worden in de wetten aan deze ambtenaren speciale bevoegdheden gegeven.

Toezichthoudende ambtenaren spelen vaak ook een rol bij de beleidsuitvoering. Zo treden zij vaak op als adviseur. In die hoedanigheid geven zij adviezen en voorlichting over het voorkomen of het opheffen van met de wet strijdige situaties.

De toezichthoudende ambtenaren treden op namens het bestuur dat belast is met de uitvoering van de wet.

Bestuurlijke handhaving richt zich op het voorkomen en ongedaan maken van met de wet strijdige situaties. Zo kunnen de bevindingen van de toezichthoudende

ambtenaren het bestuur aanleiding geven om bestuursrechtelijke maatregelen te nemen, bijv. het opleggen van een dwangsom of het toepassen van bestuursdwang met als doel het beëindigen van de met de wet strijdige situatie.

Toezicht vindt zijn grondslag in het bestuursrecht.
Hoofdstuk 5 van de Awb gaat in op handhaving.

3.1.4. Afdeling 5.2. Toezicht op de naleving

Artikel 5:11

Onder toezichthouder wordt verstaan: een persoon, bij of krachtens wettelijk voorschrift belast met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift.

Artikel 5:12

1. Bij de uitoefening van zijn taak draagt een toezichthouder een legitimatiebewijs bij zich, dat is uitgegeven door het bestuursorgaan onder verantwoordelijkheid waarvan de toezichthouder werkzaam is.
2. Een toezichthouder toont zijn legitimatiebewijs desgevraagd aanstonds.
3. Het legitimatiebewijs bevat een foto van de toezichthouder en vermeldt in ieder geval diens naam en hoedanigheid.

Artikel 5:13

Een toezichthouder maakt van zijn bevoegdheden slechts gebruik voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.

Artikel 5:14

Bij wettelijk voorschrift of bij besluit van het bestuursorgaan dat de toezichthouder als zodanig aanwijst, kunnen de aan de toezichthouder toekomende bevoegdheden worden beperkt.

Artikel 5:15

1. Een toezichthouder is bevoegd, met medeneming van de benodigde apparatuur, elke plaats te betreden met uitzondering van een woning zonder toestemming van de bewoner.
2. Zo nodig verschaft hij zich toegang met behulp van de sterke arm.
3. Hij is bevoegd zich te doen vergezellen door personen die daartoe door hem zijn aangewezen

Artikel 5:16 (j)

Een toezichthouder is bevoegd inlichtingen te vorderen.

Artikel 5:17

1. Een toezichthouder is bevoegd inzage te vorderen van zakelijke gegevens en bescheiden.
2. Hij is bevoegd van de gegevens en bescheiden kopieën te maken.
3. Indien het maken van kopieën niet ter plaatse kan geschieden, is hij bevoegd de gegevens en bescheiden voor dat doel voor korte tijd mee te nemen tegen een door hem af te geven schriftelijk bewijs.

Artikel 5:18

1. Een toezichthouder is bevoegd zaken te onderzoeken, aan opneming te onderwerpen en daarvan monsters te nemen.
2. Hij is bevoegd daartoe verpakkingen te openen.
3. De toezichthouder neemt op verzoek van de belanghebbende indien mogelijk een tweede monster, tenzij bij of krachtens wettelijk voorschrift anders is bepaald.
4. Indien het onderzoek, de opneming of monsterneming niet ter plaatse kan geschieden, is hij bevoegd de zaken voor dat doel voor korte tijd mee te nemen tegen een door hem af te geven schriftelijk bewijs.
5. De genomen monsters worden voor zover mogelijk teruggegeven.
6. De belanghebbende wordt op zijn verzoek zo spoedig mogelijk in kennis gesteld van de resultaten van het onderzoek, de opneming of de monsterneming.

Artikel 5:19

1. Een toezichthouder is bevoegd vervoermiddelen te onderzoeken met betrekking waartoe hij een toezichthoudende taak heeft.
2. Hij is bevoegd vervoermiddelen waarmee naar redelijk oordeel zaken worden vervoerd met betrekking waartoe hij een toezichthoudende taak heeft, op hun lading te onderzoeken.
3. Hij is bevoegd van de bestuurder van een vervoermiddel inzage te vorderen van de wettelijk voorgeschreven bescheiden met betrekking waartoe hij een toezichthoudende taak heeft.
4. Hij is bevoegd met het oog op de uitoefening van deze bevoegdheden van de bestuurder van een voertuig of van de schipper van een vaartuig te vorderen dat deze zijn vervoermiddel stilhoudt en naar een door hem aangewezen plaats overbrengt.
5. Bij regeling van Onze Minister van Justitie wordt bepaald op welke wijze de vordering tot stilhouden wordt gedaan.

Artikel 5:20

1. Een ieder is verplicht aan een toezichthouder binnen de door hem gestelde redelijke termijn alle medewerking te verlenen die deze redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van zijn bevoegdheden.
2. Zij die uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift verplicht zijn tot geheimhouding, kunnen het verlenen van medewerking weigeren, voorzover dit uit hun geheimhoudingsplicht voortvloeit.

3.1.5. Wat is de juridische lading van toezicht?

Toeziht is vastgesteld in de wet, en heeft daardoor een bindende werking. Met andere woorden, er kunnen rechten worden ontleend aan toezicht, zowel door de toezichthouder als de toezicht"rijger".

Toeziht kan leiden tot bestuursrechtelijk optreden (dwangmiddelen: bestuursdwang / sluiting) of strafrechtelijke vervolging (door OM op basis van proces-verbaal). De juridische lading is dus vooral te vinden in het gevolg van toezicht.

Toeziht kan leiden tot verdenking. Verdenking kan leiden tot opsporing, maar dat hoeft niet. Besloten kan worden van opsporing af te zien of al dan niet materiaal te verzamelen voor het treffen van een niet-strafrechtelijke maatregel (bijv. een bestuursrechtelijke maatregel zoals het intrekken van een vergunning).

Toezicht en opsporing zijn twee verschillende zaken. Aan opsporing gaat verdenking vooraf. Aan toezicht niet. Opsporing is dus geen onderdeel van toezicht. Voor opsporing worden dan ook aparte ambtenaren aangewezen: de opsporingsambtenaren.

3.1.6. Opsporingsambtenaren

Deze ambtenaren vallen onder verantwoordelijkheid van het OM.

Opsporingsbevoegdheden kunnen tegen de wil van de betrokkene worden uitgeoefend. Bij toezichtbevoegdheden is dat nu juist niet het geval. In de praktijk blijken de toezichtbevoegdheden, juist omdat de rechtsbescherming welke met de opsporing gepaard gaat niet aanwezig is, meer informatie te leveren dan de opsporingsbevoegdheden.

Er bestaan 3 categorieën opsporingsambtenaren:

1. Personen die belast zijn met de opsporing van alle strafbare feiten (art. 141 WvSv) Zij hebben een algemene opsporingsbevoegdheid. Bijv. politie ambtenaren.
2. Buitengewone opsporingsbevoegdheid (art. 142 WvSv) met opsporingsbevoegdheid en toezichthoudende bevoegdheid.
3. Personen belast met de opsporing van economische delicten (art. 17 Wed).

Relevante wetsartikelen toezicht waterbeheersrecht

Wet Verontreiniging Opp. Water	Art. 18, 25
Wet Verontreiniging Zeewater	Bepalingen hfst. 18 Wm van toepassing
Wet V V S	Art. 14 t/m 19
Wet op de waterhuishouding	Art. 53,54,55
Grondwaterwet	Art. 49
Waterschapswet	Art. 148 t/m 164

Op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken kan de Minister toezichthoudende en opsporingsambtenaren aanwijzen.

Artikel 5. Wbr

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn belast de bij besluit van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat aangewezen ambtenaren. De toezichthouder beschikt niet over de bevoegdheden, genoemd in de artikelen 5:18 en 5:19 van de Awb.
2. Met de opsporing van de bij artikel 11 strafbaar gestelde feiten zijn, onverminderd artikel 141 van het wetboek van Strafvordering, belast de ambtenaren, aangewezen bij besluit van Onze Ministers van V en W en van Justitie. Deze ambtenaren zijn tevens belast met de opsporing van feiten, strafbaar gesteld in de artikelen 179 tot en met 182 en 184 van het Wetboek van Strafrecht, voor zover deze feiten betrekking hebben op een bevel, vordering of handeling, gedaan of ondernomen door henzelf.
3. Van een besluit als bedoeld in het eerste of tweede lid wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

3.1.7. Wat zijn de bevoegdheden van de BOA?

Het Wetboek van Strafvordering (titel IV) en ook de Wed (titel III) kennen aan opsporingsambtenaren bepaalde bevoegdheden toe om hun taak goed te kunnen vervullen.

Ook de ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar, besluit van 8 april 1994, houdt regels met betrekking tot een nieuwe ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar en de maatregelen waaraan rechtens van hun vrijheid beroofde personen kunnen worden onderworpen.

Bijlage Besluit Buitengewoon Opsporingsambtenaar

Art 1. 4

Hoofdstuk 6

§ 1. Algemeen

Artikel 32

1. Het College van Procureurs-generaal is belast met het toezicht op de buitengewoon opsporingsambtenaar voor wat betreft diens titel van opsporingsbevoegdheid en diens bekwaamheid en betrouwbaarheid voor de uitoefening van opsporingsbevoegdheden.
2. Iedere 5 jaar dan wel op het daartoe op de akte van beëdiging vermelde tijdstip, stelt het College van procureurs-generaal vast of de titel van opsporingsbevoegdheid en de bekwaamheid en betrouwbaarheid voor de uitoefening van opsporingsbevoegdheden nog aanwezig zijn, alsmede of het dienstverband of de functie van de buitengewoon opsporingsambtenaar ongewijzigd is gebleven en het opsporen van strafbare feiten nog steeds onderdeel uitmaakt van diens functie. Hij kan daartoe inlichtingen vragen aan de betrokkenen.

Artikel 33

1. Ter vaststelling van de bekwaamheid voor de uitoefening van opsporingsbevoegdheden legt de werkgever binnen vier weken op een daartoe strekkend verzoek van het College van procureurs-generaal, de bewijzen van bekwaamheid van buitengewoon opsporingsambtenaar over. Het College van procureurs-generaal kan uitstel verlenen van de genoemde termijn.
2. Indien binnen de gestelde termijn geen bewijzen van de bekwaamheid van de betrokkenen zijn overlegd, wordt die bekwaamheid geacht niet meer aanwezig te zijn.

Artikel 34

1. Indien is vastgesteld dat een titel van opsporingsbevoegdheid de betrouwbaarheid en de bekwaamheid nog steeds aanwezig zijn, wordt hiervan aantekening gemaakt op de akte van beëdiging. Tevens wordt een nieuwe datum voor de periodieke toetsing op de akte van beëdiging vermeld.
2. Beschikking waarbij wordt vastgesteld dat een geldige titel van opsporing ontbreekt, wordt bekendgemaakt aan de buitengewoon opsporingsambtenaar diens werkgever, de toezichthouder en de direct toezichthouder.

Artikel 35

1. De titel van opsporingsbevoegdheid vervalt met ingang van de dag na de datum waarop
 - a. De titel van opsporingsbevoegdheid vervalt of wijzigt, tenzij de akte van beëdiging is gewijzigd als bedoeld in artikel 23, tweede lid, onder a;
 - b. is vastgesteld dat de bekwaamheid of de betrouwbaarheid voor de uitvoering van opsporingsbevoegdheden niet meer aanwezig is

- c. is vastgesteld dat het dienstverband met de werkgever is beëindigd dan wel dat de opsporing van strafbare feiten geen onderdeel meer uitmaakt van de functie van de desbetreffende persoon
 - d. door Onze Minister de opsporingsbevoegdheid van de desbetreffende persoon is beëindigd.
2. Onze Minister kan de opsporingsbevoegdheid van een buitengewoon opsporingsambtenaar beëindigen
- a. op een daartoe strekkende aanvraag van de werkgever of van de desbetreffende buitengewoon opsporingsambtenaar;
 - b. indien de buitengewoon opsporingsambtenaar misbruik maakt van zijn bevoegdheden;
 - c. indien de buitengewoon opsporingsambtenaar de aanwijzingen van het bevoegd gezag, de toezichthouder en de direct toezichthouder niet nakomt;
 - e. indien de buitengewoon opsporingsambtenaar heeft gehandeld in strijd met enige andere bepaling of krachtens dit besluit voor zover op hem van toepassing, de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar.
3. Onze Minister kan de opsporingsbevoegdheid van een buitengewoon opsporingsambtenaar opschorten voor de duur van het onderzoek naar de in het tweede lid, onder tot en met d, genoemde handelingen.

Artikel 36 tot en met artikel 40 handelt over de toezichthouder en direct toezichthouder.

3.2. Praktijkvragen Handhaving van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken

**Vragen uit de praktijk
beantwoord door RVJ**

3.2 Vragen handhaving

Vraag: *Is bestuursdwang reële optie Wbr?*

Antwoord: Nee, bestuursdwang kan alleen indien een zwaarwegend belang (urgentie) dit verlangt. Dit is in het milieurecht vaste jurisprudentie. Analooq kan dit gelden voor de Wbr. Daarmee is bestuursdwang niet snel aan de orde.

Vraag: *Wat kan je doen als iemand een dam dwars op de rivier heeft gelegd, zonder weg te halen?*

Antwoord: Als je gelden zijn gebeurd, en eventueel het maximum bedrag is geïnd in een nieuwe beschikking de dwangsom verhogen.

Vraag: *Hoe staat het met de bestuurlijke boete?*

Antwoord: De bestuurlijke boete wordt voorbereid in de 4^e tranche AWB.

Vraag: *In hoeverre is het mogelijk de combinatiedwangsom-Wbr milieuvergunning toe te passen?*

Antwoord: De mogelijkheden lijken beperkt. Het is in ieder geval risicovol. De inschatting is dat beter voor afzonderlijke beschikkingen kan worden gekozen.

Vraag: *Wat moet er worden gedaan met in verleden gemaakt ophogingen?*

Antwoord: Legaliseren wat te legaliseren is: compensatie. Wat niet gecompenseerd wordt: uit de vergunning halen. Vervolgens kan een bestuursrechtelijk handhavingstraject worden gestart.

Vraag: *Wie moet handhaving uitvoeren?*

Antwoord: Regionale directie

Vraag: *Wie is aanvrager van de vergunning eigen dienst?*

Antwoord:

HID is zelf aanvrager en ambtenaren handhaven vergunning, mogelijk in de toekomst Inspecteur generaal. Is in de Wbr nog niet als zodanig genoemd voor de inspectie!

4. Meest besproken onderwerpen

Wet beheer rijkswaterstaatswerken

4. Enkele onderwerpen nader toegelicht

Er waren enkele onderwerpen waar veel over gediscussieerd werd tijdens de voorlichtingsmiddag over de gewijzigde Wbr. Daarom worden deze onderwerpen nader belicht in dit hoofdstuk. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Gewoon onderhoud
- Onteigening
- Begrenzing.

1. Gewoon onderhoud

Gewoon onderhoud is al datgene dat dient tot behoud of conservering van bestaande projecten. Het kan daarnaast het vervangen en verbeteren van bestaande projecten betreffen, doch niet als dit tevens tot doel heeft –of gepaard gaat met- een “aanmerkelijke” uitbreiding in schaalgrootte, dimensie, capaciteit of functie. Wat in het concrete geval is te beschouwen als “aanmerkelijk” is een zaak van afweging. Bij twijfel verdient het aanbeveling om niet de uitzondering (gewoon onderhoud) aanwezig te achten.

De vergunningplicht is niet van toepassing op het uitvoeren van gewoon onderhoud. Bij rijkswateren is bijvoorbeeld voor onderhoudsbaggerwerk, onderhouden en of (geringe) aanpassing van kribben, verrichten van snoei- en kapwerk, etc. geen vergunning vereist is ingevolge de Wbr.

De aanleg van natuurontwikkeling projecten in de uiterwaarden is geen gewoon onderhoud en derhalve vergunningplichtig.



2. Onteigening.

Bij de wijziging van de Wbr is tevens de Onteigeningswet gewijzigd.

(Bron: Regelrecht)

Onteigenen voor Rivierverruiming

Bij een recente wijziging van de Wet beheer Rijkswaterstaatswerken (Wbr), waarbij de Rivierenwet is opgenomen in de Wbr is tevens de Onteigeningswet op één punt gewijzigd.

Een wijziging die zeker voor de directie Oost-Nederland van belang is.

Kon tot nu toe alleen voor riviervverbetering worden onteigend, via Titel IIa, waarbij te denken valt aan maatregelen ten behoeve van de rivier als scheepsartsen (bochtafsnijding en dergelijke), door de wetswijziging kan nu ook voor *rivierverruiming* worden onteigend.

Waar moet dan aangedacht worden?

Voor de uitvoering van werken in het belang van de rivierverruiming, bijvoorbeeld in het gebied van de Rijntakken zal eigendomsverwerving nodig kunnen zijn van gronden en eventuele opstallen ten behoeve van verlaging in het uiterwaardengebied (zoals verlaging of verwijdering van z.g. zomerkaden), aanleg in dat gebied van hoofdgeulen of nevengeulen (dan wel herstel daarvan), waardverlaging, eventueel stroomgeulverbreding in het zomerbed, alsmede- voor de uitvoering van die werken- aanleg van gronddepots, terreinen voor kleiberging, werkterreinen en dergelijke.

Onteigening van gronden voor rivierverruiming is slechts mogelijk voor die projecten waarmee een hoogwaterstandverlagend effect wordt beoogd vanwege de te bereiken of te handhaven wettelijke veiligheidsnorm voor de betreffende dijkkringgebieden in de zin van de Wet op de waterkering.

Uitgangspunt bij de wetsverruiming is dus het bevorderen van de veiligheid tegen overstromingen. Dat in de projecten die in uitvoering, danwel in voorbereiding zijn, het natuurbehoud en/of -verbetering een belangrijke plaats krijgt, is zeker van waarde, maar is niet het uitgangspunt geweest bij de wetswijziging.

Verder wordt thans gewerkt aan een mogelijke totstandkoming van een wettelijke voorziening, op grond waarvan voor bepaalde grote projecten tot rivierverruiming een in de Wet op de ruimtelijke ordening op te nemen procedure (rijksprojectenprocedure) van toepassing kan worden verklaard met een daaraan in de onteigeningswet op te nemen specifieke onteigeningsgrondslag.

3. Begrenzing

Integratie van de onderhavige regeling van de Rivierenwet met die van de Wbr vereist enkele bijzondere voorzieningen op het punt van begrenzing, die vanwege het specifieke karakter van het rivierbeheer en ook dat van de rivier zelf als object van waterstaatszorg (waterstaatswerk). Behalve het object betreft het ook de gelding daarbinnen van het vergunningvereiste.

De Rivierenwet geeft in artikel 1, onderdelen a t/m g een wettelijke opsomming van "rivieren en stroomen" waarop de wet van toepassing is. Het opnemen van een dergelijke opsomming is historisch wel verklaarbaar. Daarvoor werd hierboven al gewezen op de parallelle met een soortgelijke opsomming in de op de Wet van 1891 gebaseerde, eveneens op die rijkswateren van toepassing zijnde, beheersreglementen. Deze laatste zijn met de vervanging van die Wbr komen te vervallen. Daarbij komt, dat de opsomming hoe dan ook sterk gedateerd is en wel door verschillende oorzaken. Sommige hebben door de totstandkoming van afsluitwerken het karakter van rivier (of stroom) verloren (Oosterschelde) of zijn binnen afzienbare tijd niet langer in rijksbeheer (Overijsselse Vecht). Anderen maken door de ruimte die zij van nature hebben niet een van andere rijkswateren (dan rivieren of stromen) te onderscheiden wettelijk onderscheiden wettelijk instrumentarium infrastructureel beheer nodig. In dat laatste geval kan worden volstaan met de toepassing van de Wbr in haar huidige vorm (Westerschelde, Dollard).

Verder bevat artikel 1 van de Rivierenwet na bovenbedoelde opsomming nog een afzonderlijke categorale aanduiding van wateren die geacht worden voor de afvoer- en bergingscapaciteit van de onderscheidene rivieren van belang te zijn op de enkele grond dat zij daarmee in open verbinding staan. Onderdeel g van genoemd artikel duidt deze aan als "vertakkingen, armen, inhammen, spranken of killen". Formeel gezien geldt voor die wateren de Rivierenwet ongeacht of zij tevens, evenals het hoofdwater, in beheer zijn bij het Rijk. De beheerspraktijk wijst echter uit dat aan toepassing op deze (zij) wateren, zeker voorzover niet in rijksbeheer, geen of nauwelijks behoefte bestaat en dat als uitgangspunt wordt gehanteerd dat de wettoepassing vindt op hetgeen daadwerkelijk in rijksbeheer is.

Het voorgaande leidt tot de conclusie dat in een vernieuwd wettelijk systeem de handhaving van een opsomming in de zin van het huidige artikel 1 van de Rivierenwet geen praktische zin heeft.

Wel gehandhaafd zal moeten worden een specifieke regeling voor de begrenzing van de rivier in verband met haar dynamisch karakter, alsmede, in samenhang met dat laatste- een regeling van de reikwijdte onderscheidenlijk toepasselijkheid van het vergunningvereiste (zowel geografisch als inhoudelijk).

In de Rivierenwet (artikelen 4 en 5) is er in voorzien dat het vergunningvereiste uit het oogpunt van bescherming van de typische rivierfuncties onder bepaalde omstandigheden niet of niet ten volle hoeft te gelden, afhankelijk van de aard van de activiteit of van het jaargetijde waarin deze plaats vindt (zoals bijvoorbeeld het maken van noodkeringen in het winterbed). Bovendien is er bij artikel 6b van de Rivierenwet in voorzien dat het vergunningvereiste in bepaalde bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen gedeelten van het rivierbed buiten toepassing

kan blijven in het bijzonder vanwege de ruimte die de rivier ter plaatse heeft. De betreffende algemene maatregel van bestuur (Besluit van 24 februari 1916, Stb. 84) is sinds zijn totstandkoming nog enkele malen aangepast, laatstelijk bij Besluit van 6 maart 1998, Stb. 164. Bij die wijziging is, hoofdzakelijk uit hoofde van zowel gewijzigd inzicht als gewijzigde omstandigheden betreffende de toegenomen kans van optreden van extreme rivierafvoer van de Maas, de uitzondering op de vergunningplicht voor een niet onaanzienlijk deel van het onbedijkte gebied weer ongedaan gemaakt.

Het voorgaande heeft geleid tot het voorstel om, ter realisering van de in het voorgaande onderdeel uiteengezette integratiegedachte, in de Wbr twee nieuwe bepalingen op te nemen, tw de artikelen 1a en 2a.

ARTIKEL I (wijziging Wet beheer rijkswaterstaatswerken)

Onderdeel A (artikel 1a)

Deze bepaling regelt de afbakening van de rivier als object van infrastructureel beheer door het rijk. Rivieren onderscheiden zich immers van de overige wateren (kanalen, meren) die vallen onder de waterstaatswerken in de zin van artikel 1 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken in zoverre, dat hun vorm en afmeting onder invloed staan van de gevolgen van de ontwikkeling van rivierafvoer en hoogwaterstanden: daarbij is ook nog sprake van een zomerbed en een (soms zeer ruim) winterbed. De Rivierenwet kent voor die afbakening een bijzondere regeling. Tengevolge van de integratie zal de Wet beheer rijkswaterstaatswerken in dit onderwerp moeten voorzien, opdat ook in dit kader van die wet duidelijk is over welk oppervlak, zijwaarts gezien, sprake is van beheer van waterstaatswerk. In dit verband dient opmerking dat aan een afzonderlijke aanduiding van "stromen" naast "rivieren", zoals in de terminologie van de Rivierenwet, sinds de totstandkoming van de afsluitingswerken ingevolge de Deltawet geen behoefte meer bestaat.

De Rivierenwet kent thans tweeërlei afbakening voor de rivier. Deze is te vinden in artikel 3 van die wet opgenomen definitie van het zomer bed en het winterbed. In het algemeen deel van deze memorie van toelichting is al uiteengezet dat het in de wet doorvoeren van een afzonderlijke afbakening tussen winterbed en zomerbed niet meer goed past vanuit een integraal beheer van de rivier, gelet ook op plannen en maatregelen voor het beleidsdoel "Ruimte voor de rivier". Dat leidt ertoe dat voor de toepassing in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken alleen behoefte is aan een buitengrens. Evenals in de Rivierenwet valt daarbij te onderscheiden tussen het bedijkte en het onbedijkte deel van de rivier. Voor het bedijkte deel is de huidige begrenzing de buitenkruinlijn van de hoogwater kerende dijk. Het voorgestelde artikel 1a bevat in essentie dezelfde wijze van begrenzing. Wel lijkt het gewenst om daarvoor, uit oogpunt van eenheid van wetgeving, aan te sluiten bij de terminologie van de in 1995 tot stand gekomen Wet op de Waterkering door met verwijzing naar die wet te spreken van primaire waterkering.

Voor de begrenzing van het onbedijkte deel van de rivier bevat de Rivierenwet (artikel 3, paragraaf 2) sinds haar totstandkoming als maatstaf de oppervlakte tot waar de " hoge gronden het water bij de hoogste stand keren". Met een dergelijke algemene definitie kan onder de huidige omstandigheden voor de begrenzing van

het wettelijk beheerregime niet worden volstaan. Er is in feite sprake van een dynamische grens, die afhankelijk is van de vraag hoe de maatgevende hoogwaterstand zich ontwikkelt onder de invloed van (stijgende) hoogwaterafvoeren, van klimatologische omstandigheden in het algemeen , en eventueel ook van uit te voeren rivierwerken. Anderzijds behoeft het geen betoog dat voor de gelding van het wettelijk beheerregime de noodzaak bestaat van een vaste grens. Op zich is daarvan ook al sprake op de kaarten, behorende bij het meergenoemd krachtens artikel 6 van de Rivierenwet vastgesteld Besluit van 24 februari 1916. Voorgesteld wordt om het vereiste van een krachtens de wet vastgestelde lijn - als buitengrens- in de wettekst tot uitdrukking te brengen. Vast uitgangspunt voor de krachtens het nieuwe artikel 1a als buitengrens vast te stellen lijn zal zijn de oppervlakte die wordt bedekt bij een hoogwaterstand, die wordt berekend op basis van een kans van voorkomen van 1:1250 per jaar.

Het betreft bij zowel het bedijkte als het onbedijkte rivierbed het gehele oppervlak tot aan de buitengrens. Dat oppervlak omvat derhalve ook eventuele omkade gebieden die in het rivierbed als bebouwd gebied in gebruik zijn voor tijdelijke berging van "hoog opperwater", waaronder de tijdelijke opvang (aftopping) van een hoogwatergolf bij extreem hoge afvoer.

Tenslotte wordt er nog op gewezen dat niet is overgenomen de regeling van de zijwaartse begrenzing, als bedoeld in artikel 2 van de Rivierenwet op grond waarvan de rivieren geacht worden in zee uit te strekken tot bij algemene maatregel van bestuur te bepalen " grenslijnen". Deze grenslijnen ontleen thans hun belang aan de afbakening tussen de werking van de Rivierenwet en de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Door de integratie met laatstgenoemde wet waarvan de werking zich uitstrekt over de territoriale zee is dat belang niet langer aanwezig.

Onderdeel B (artikel 2 derde lid)

De nieuwe tekst van artikel 2, derde lid, is het gevolg van het schrappen van onderdeel b van de huidige bepaling, welke –zoals in het algemeen deel al ter sprake kwam- een uitzondering bevat voor ingevolge de Rivierenwet vergunningplichtige gedragingen. Deze uitzondering dient uiteraard komen te vervallen nu de regeling van het vergunningvereiste van de Rivierenwet wordt geïntegreerd in de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (en de Rivierenwet wordt ingetrokken).

Onderdeel C (artikel 2a)

Al bij de totstandkoming van de Rivierenwet werd destijds voorzien dat binnen de begrenzing van het wettelijk gedefinieerde oppervlak zekere uitzonderingen zouden moeten gelden op grond van lokale omstandigheden. Onverminderd geldt ook thans dat voor eigenaren of gebruikers moet worden voorkomen dat beperkingen zouden gelden waar dat strikt genomen niet nodig is en een en ander bovendien leidt tot onnodige lasten voor bestuur, burger en bedrijfsleven.

Zoals eerder opgemerkt in het algemeen deel van deze memorie van toelichting, biedt artikel 6 van de Rivierenwet de mogelijkheid tot aanwijzing bij algemene maatregel van bestuur, van gedeelten van het zomer- en winterbed van de rivier waar het vergunningvereiste buiten toepasselijk blijft.

De wet noemt in dat artikel twee gronden die tot een dergelijke aanwijzing kunnen leiden. Voorop staat als grond de aanwezigheid van "een ruim zomer- of winterbed". Voor de andere grond, in de wet kortweg aangeduid als "andere omstandigheden", ligt het motief meer in de algemene overweging dat toepasselijkheid van het vergunningvereiste geen zin heeft, bijvoorbeeld wegens aanwezigheid van woongebouwd.

Aan dat artikel 6 is uitvoering gegeven bij Besluit van 24 februari 1916. Door de bepalingen van het besluit en de daarbij behorende kaarten is daarin zichtbaar gemaakt voor welke gedeelten het vergunningvereiste, al dan niet voor een bepaalde gedraging, niet geldt.

Dit besluit is bij Besluit van 6 maart 1998, Stb. 164, ingrijpend herzien. Aanleiding daartoe was het nieuwe beleid, zoals dat met name vorm heeft gekregen in meergenoemde beleidslijn "Ruimte voor de Rivier". Daarmede is ook het vergunningbeleid, vooral door het sterk terughoudend te doen zijn ten aanzien van nieuwe activiteiten (met name de niet- riviergebonden) in het rivierbed, ingepast in de doelstelling dat niet alleen beschikbare ruimte wordt gehandhaafd maar ook waar nodig meer ruimte wordt gecreëerd. Op die grond zijn conform die beleidslijn in hoofdzakelijk het onbedijkte deel van de Maas bepaalde, in meer genoemd besluit van 1916 aangewezen, gedeelten weer onder de werking van het vergunningvereiste gebracht.

Van andere aard is het reeds genoemde motief voor aanwijzing op grond van "andere omstandigheden". Dat punt is sinds 1995 nog geaccentueerd door aanleg of verlaging van kaden, die vallen onder het bereik van de Deltawet grote rivieren. Teneinde ook op dit punt duidelijkheid te scheppen zijn in het onbedijkte deel van de Maas afspraken gemaakt tussen de Ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer respectievelijk van Verkeer en waterstaat en het provinciaal bestuur van Limburg. Daarbij zijn z.g. contouren bepaald ter afgrenzing van de gebiedsdelen in het winterbed waarbuiten geen uitbreiding van bebouwing zal worden toegestaan. Deze contouren zijn eveneens verwerkt in meergenoemd wijzigingsbesluit van 6 maart 1998.

Het voorgaande komt er dus op neer, dat het voorgestelde artikel 2a voor het buiten toepassing laten van het vergunningvereiste als algemene grond bevat " de ruimte voor de rivier", met daarnaast als bijzondere feitelijke grond " de ligging daarin van bebouwd gebied". Voorgesteld wordt de regeling van de aanwijzing van de desbetreffende gedeelten van het rivierbed die van het vergunningvereiste zijn uitgezonderd te doen geschieden, zoals ook thans ingevolge de Rivierenwet, bij een algemene maatregel van bestuur.

Deze algemeen maatregel van bestuur zal ook verder kunnen voorzien in alle uitzonderingen, ook voorzover zij in de huidige rivierenwet nog op de wet zelf berusten. Van de thans geldende uitzonderingen valt er een evenwel niet over te nemen. Het betreft, zoals omschreven in artikel 5, paragraaf 2, van de Rivierenwet, de in het rivierenbed uit te voeren verzwaring of verhoging van hoogwaterkeringen en de bekleding daarvan, dan wel – in het onbedijkt gebied- die van hoge gronden. Het moge duidelijk zijn dat een uitzondering van een zo algemene strekking, althans voor zover deze de in artikel 2 derde lid van de wet beheer rijkswaterstaatswerken

omschreven algemeen uitzondering voor " gewoon onderhoud" te boven gaat, uit een oogpunt van integraal rivierbeheer en van beleidsintensivering in het kader van de doelstelling "Ruimte voor de Rivier" niet meer aanvaardbaar kan worden geacht. Het voorstel tot toevoeging van de zinsnede "met inbegrip van verruiming of wijziging anderszins" berust op de navolgende overwegingen. De algemene wettelijke maatstaf voor de beoordeling van vergunningplichtige gedragingen, en voor de in dat kader te maken afwegingen, is thans de bescherming van waterstaatswerken en de verzekering van het veilig en doelmatig gebruik daarvan. Bij de vervanging van de wet van 1891 is daaruit die formulering, ook omdat zij duidelijk aangeeft waar de beheerder van het waterstaatswerk als " waterstaatsautoriteit" voor staat, overgenomen.

Het beheer van een waterstaatswerk betekent immers de zorg dat het werk aan zijn functie (of functies) blijft beantwoorden. Bescherming van een waterstaatswerk is derhalve bescherming van een of meer functies die zijn verbonden aan het betreffende waterstaatswerk, en wel naar de aard en naar het gebruik dat van dat werk wordt gemaakt.

De functie van een waterstaatswerk is niet zonder meer statisch vanaf de oorsprong van het beheer. Zij kan zich ontwikkelen, hetgeen betekent dat ook rekening moet worden gehouden met behoefte aan aanpassing. Vanuit dat gezichtspunt wordt deze wettelijke maatstaf dan ook mede gehanteerd om te voorkomen dat bepaalde vergunningplichtige gedragingen een belemmering kunnen gaan vormen voor bijvoorbeeld een te verwachten verbreding van wegen en vaarwegen. Zo mogelijk nog duidelijker komt dit thans naar voren bij de huidige voornemens met betrekking tot de grot rivieren. Deze voornemens vloeien immers voort uit nieuw beleid met betrekking tot een zo goed mogelijke benutting van de rivierfunctie, vooral die voor de hoogwaterbescherming. De integratie van de regeling van het vergunningvereiste, en wat daarmee samenhangt van de rivierenwet met de wet beheer rijkswaterstaatswerken lijkt dan ook goede aanleiding om die kant van het beheer in de wettelijke formulering tot uitdrukking te brengen.

Dit nieuwe artikel 2a bevat de opdracht tot de nadere uitwerking van een en ander bij algemene maatregel van bestuur. De bedoeling hiervan is, dat het geheel van uitzonderingen en beperkingen, thans geregeld in meergenoemde algemene maatregel van bestuur uit 1916 en ook op enkele punten in de wet zelf: zie de artikelen 4 en 5 van de Rivierenwet) zal worden opgenomen in een nieuwe algemene maatregel van bestuur. Met dat laatste kan tevens worden voldaan aan de eisen van zowel actualiteit, eenvoud en toegankelijkheid van deze materie.

Aangezien de nieuwe AMvB nog tot stand moet komen, is bij de intrekking van de Rivierenwet een bepaling van overgangsrecht opgenomen. De bestaande begrenzingen resp. gebiedsaanwijzingen en overige beperkingen op het vereiste van een vergunning op grond van de Rivierenwet blijven van kracht tot de AMvB in werking treedt.



5. Casus

Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Opgesteld door RVJ

GEWIJZIGDE WET BEHEER RIJKSWATERSTAATSWERKEN

PRESENTATIE OP 31 MAART 2000

Casus 1:

Een schip heeft schade toegebracht aan een krib in de Waal. De aangebrachte schade zal worden hersteld. De herstelwerkzaamheden zullen bestaan uit het herleggen van de stenen. De aannemer zal de herstelwerkzaamheden aan de krib in opdracht van de Rijkswaterstaat uitvoeren.

Geef gemotiveerd aan of voor de uitvoering van deze werkzaamheden een vergunning ingevolge de Wet beheer rijkswaterstaatswerken is vereist?

Casus 2:

De Rijkswaterstaat heeft volgens een meerjaren-planning het voornemen om een krib in de Waal achterwaarts te verlengen. De aannemer zal in mei van het jaar 2000 dit werk uitvoeren.

- a. *Welke vergunning is voor de uitvoering van deze werkzaamheden vereist?*
- b. *Wie verleent de vergunning?*
- c. *Wie is de vergunningaanvrager en wie is de vergunninghouder?*
- d. *Welke procedure zal worden toegepast?*
- e. *Binnen welke termijn kan de vergunning worden verleend?*

GEWIJZIGDE WET BEHEER RIJKSWATERSTAATSWERKEN

PRESENTATIE OP 31 MAART 2000

Antwoorden:

Casus 1

De Waal is een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk. Ingevolge artikel 2, eerste lid van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken is het zonder vergunning verboden gebruik te maken van een waterstaatswerk tot het maken en behouden van werken. De vergunningplicht geldt ingevolge artikel 2, derde lid niet voor gewoon onderhoud. In dit geval betreffen het slechts herstelwerkzaamheden, namelijk de krib weer in de oorspronkelijke staat terug brengen. Derhalve is voor de herstelwerkzaamheden aan de krib geen vergunning ingevolge de Wet beheer rijkswaterstaatswerken vereist.

Casus 2

- a. De Waal is een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk. Ingevolge artikel 2, eerste lid van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken is het zonder vergunning verboden gebruik te maken van een waterstaatswerk tot het maken en behouden van werken. De vergunningplicht geldt ingevolge artikel 2, derde lid niet voor gewoon onderhoud. In casu kan de aanpassing, gelet op de meerjarenplanning alsmede gezien het feit, dat de aanpassing c.q. uitbreiding van het waterstaatswerk niet van geringe aard is, worden beschouwd als niet-gewoon onderhoud. Derhalve lijkt voor deze uitbreiding aan de krib een vergunning te zijn vereist ingevolge de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Dit geval ligt met betrekking tot het begrip "gewoon onderhoud" binnen het grijze gebied. Bij twijfel over de interpretatie van dit begrip kan in een concreet geval contact worden opgenomen met RVJ. Bovendien zal de landelijke werkgroep Klaswat met betrekking tot de gesignaleerde praktijkgevallen hier verder invulling aan geven.
- b. Dit betreft een zogenaamde vergunning eigen dienst. Op grond van mandaat dient een vergunning eigen dienst door de directeur-generaal te worden verleend.
- c. De aanvraag voor een vergunning eigen dienst wordt, na een daartoe strekkend voorstel van de dienstkring of een technische afdeling, door de hoofdingenieur-directeur via RVJ ingediend. De voorbereiding van het besluit, zoals het opstellen van de ontwerp-vergunning, het zorgdragen van de tervisielegging geschiedt door de betrokken dienstkring. De vergunning eigen dienst wordt op naam gesteld van de hoofdingenieur-directeur.
- d. Ingevolge de interne richtlijnen in DON zal de zogenaamde openbare voorbereidingsprocedure, zoals bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (met inbegrip van een verplichte tervisielegging) worden toegepast.
- e. Volgens de termijnen in de Algemene wet bestuursrecht dient binnen een redelijke termijn (en dat is binnen 8 weken) na ontvangst van de aanvraag worden beslist. De praktijk laat zien dat de proceduuretijd vergunningverlening eigen dienst circa 4 maanden bedraagt. Bij de planning van de uitvoering van de voorgenomen werken dient hiermee rekening te worden gehouden.

GEWIJZIGDE WET BEHEER RIJKSWATERSTAATSWERKEN

PRESENTATIE OP 31 MAART 2000

Casus 3

In het kort samengevat kunnen de volgende stappen worden gezet.

- Nagaan of er een vergunning ingevolge de Wet beheer rijkswaterstaatswerken is verleend
- Beoordelen of de overtreding is te legaliseren
- De overtreder verzoeken om binnen een te stellen termijn een einde te maken aan de illegale situatie
- De overtreder nogmaals in de gelegenheid stellen om binnen een te stellen termijn op straffe handhavingsmiddelen een einde te maken aan de illegale situatie
- De overtreder het voornemen kenbaar maken tot oplegging dwangsom/bestuursdwang met de mogelijkheid tot het geven van een zienswijze
- Een besluit tot oplegging dwangsom/bestuursdwang met de mogelijkheid tot het indienen van een bezwaarschrift/verzoek om een voorlopige voorziening
- Een besluit op bezwaarschrift met de mogelijkheid tot het indienen van een beroepschrift en een verzoek om een voorlopige voorziening
- Een uitspraak van de Rechtbank met mogelijkheid tot het instellen van hoger beroep
- Uitspraak van de Raad van State

Gelet op deze uiteindelijk te nemen stappen dient de gehele procedure zorgvuldig te geschieden. In verband daarmee verdient het ten zeerste aanbeveling om in een handhavingsactie van het eerste moment een dossier aan te leggen en bij te houden.

Casus 3:

Door medewerkers van de Rijkswaterstaat wordt geconstateerd dat in het rivierbed (winterbed) van de IJssel ophogingswerkzaamheden worden uitgevoerd blijkbaar zonder een vergunning ingevolge de Wet beheer rijkswaterstaatswerken.

Welke stappen zullen er moeten worden gezet om aan de mogelijke illegale situatie daadwerkelijk een einde te maken.

6. Wettekst

(Gewijzigde) Wet beheer rijkswaterstaatswerken

6. Wetteksten Wet beheer rijkswaterstaatswerken en gewijzigde Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Wet van 14 november, houdende vaststelling van bepalingen betreffende waterstaatswerken in beheer bij het Rijk (Wet beheer rijkswaterstaatswerken) (Wet beheer rijkswaterstaatswerken)

Geschiedenis: Staatsblad 1996, 645; Staatsblad 1999, 534

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo wij in overweging genomen hebben dat de behoefte aan wettelijke middelen ter bescherming van waterstaatswerken in beheer bij het Rijk en ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van die werken, alsook de inzichten inzake hetgeen daaromtrent regeling dient te vinden bij wet, zodanig zijn gewijzigd, dat het gewenst is daarvoor een nieuwe wettelijke regeling vast te stellen;

Zo is het dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Zie voor de behandeling in de Staten-Generaal:

Kamerstukken II 1995/96, 1996/97, 24 573.

Handelingen II 1996/97, blz. 364-366; 479.

Kamerstukken I 1996/97, 24 573 (37, 37a).

Handelingen I 1996/97, blz. 132.

Artikel 1

1. In deze wet en de daarop berustende bepalingen worden verstaan onder waterstaatswerken: bij het Rijk in beheer zijnde wateren, waterkeringen en wegen alsmede, voor zover in beheer bij het Rijk, de daarin gelegen kunstwerken en hetgeen verder naar hun aard daartoe behoort.

2. Onder wateren wordt mede verstaan de territoriale zee.

Artikel 1a

In deze wet worden de rivieren, behorende tot de wateren in beheer bij het Rijk, begrensd door de buitenkruinlijn van de primaire waterkering in de zin van de Wet op de waterkering, dan wel, waar zodanige waterkering ontbreekt, door de bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen lijn van de hoogwaterkerende gronden.

Artikel 2

1. Het is verboden zonder vergunning van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat gebruik te maken van een waterstaatswerk door anders dan waartoe het is bestemd:

- a. daarin, daarop, daaronder of daarover werken te maken of te behouden;
- b. daarin, daaronder of daarop vaste stoffen of voorwerpen te storten, te plaatsen of neer te leggen, of deze te laten staan of liggen.

2. Een vergunning kan onder beperkingen worden verleend. Aan een vergunning kunnen voorschriften worden verbonden.

3. Het eerste lid is niet van toepassing op het uitvoeren van gewoon onderhoud.

Artikel 2a

Bij algemene maatregel van bestuur worden binnen de ingevolge artikel 1a geldende begrenzing de gedeelten van het rivierbed aangewezen waar artikel 2, eerste lid, vanwege de ruimte aldaar van het rivierbed of de ligging aldaar van bebouwd gebied, niet van toepassing is dan wel op bepaalde gedragingen niet van toepassing is dan wel slechts op bepaalde gedragingen van toepassing is. Tevens worden bij algemene maatregel van bestuur bepaalde gedragingen aangewezen waarop artikel 2, eerste lid, in het rivierbed binnen de ingevolge artikel 1a geldende begrenzing niet van toepassing is.

Artikel 3

1. Weigering, wijziging of intrekking van een vergunning, alsmede toepassing van de artikelen 2, tweede lid, en 6 kan slechts geschieden ter bescherming van waterstaatswerken en ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van die werken, met inbegrip van het belang van verruiming of wijziging anderszins van die werken.

2. De in het eerste lid bedoelde besluiten kunnen mede strekken ter bescherming van aan de waterstaatswerken verbonden belangen van andere dan waterstaatkundige aard, doch enkel voor zover daarin niet is voorzien door bij of krachtens een andere wet gestelde bepalingen.

Artikel 4

Van de aanvrager kunnen, volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels, rechten worden geheven voor het in behandeling nemen van aanvragen tot verlening of wijziging van een vergunning.

Artikel 5

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn belast de bij besluit van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat aangewezen ambtenaren. De toezichthouder beschikt niet over de bevoegdheden, genoemd in de artikelen 5:18 en 5:19 van de Algemene wet bestuursrecht.

2. Met de opsporing van de bij artikel 11 strafbaar gestelde feiten zijn, onverminderd artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de ambtenaren, aangewezen bij besluit van Onze Ministers van Verkeer en Waterstaat en van Justitie. Deze ambtenaren zijn tevens belast met de opsporing van de feiten, strafbaar gesteld in de

artikelen 179 tot en met 182 en 184 van het Wetboek van Strafrecht, voor zover deze feiten betrekking hebben op een bevel, vordering of handeling, gedaan of ondernomen door henzelf.

3. Van een besluit als bedoeld in het eerste of tweede lid wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 6

Onze Minister van Verkeer en Waterstaat kan de toegang tot een waterstaatswerk geheel of gedeeltelijk verbieden of beperken door een daartoe strekkende bekendmaking, geplaatst bij het betrokken waterstaatswerk. De voorgaande volzin is niet van toepassing op het gebruik door het openbaar verkeer.

Artikel 7

Onze Minister van Verkeer en Waterstaat is bevoegd tot toepassing van bestuursdwang ter handhaving van de bij of krachtens deze wet gestelde verplichtingen.

Artikel 8

[Vervallen.]

Artikel 9

1. De kosten wegens schade, toegebracht aan waterstaatswerken, waarvoor eigenaren of gebruikers van vaartuigen wettelijk aansprakelijk zijn, worden door de op grond van artikel 5, eerste lid aangewezen ambtenaar geraamd en vermeld in een proces-verbaal dat, zo mogelijk, aan de schipper in afschrift wordt meegedeeld.

2. Indien het geraamde bedrag aan de betrokken ambtenaar niet tot zekerheid wordt betaald of niet tot diens genoegen zekerheid wordt gesteld voor betaling daarvan binnen redelijke termijn, is deze ambtenaar bevoegd, desnoods met behulp van de sterke arm, het voortzetten van de reis, het ondernemen van de terugtocht of het aanvangen van een nieuwe reis te beletten.

3. Onverminderd het recht op volledige vergoeding van de schade, is het Rijk bevoegd het betaalde bedrag aan te wenden tot herstel van de schade. Indien blijkt dat de werkelijke kosten wegens schade minder bedragen dan het betaalde bedrag, wordt het overschot, met de wettelijke rente daarvan vanaf de dag der betaling, uitgekeerd aan degene die heeft betaald.

Artikel 10

Een vergunning op grond van een of meer reglementen die zijn vastgesteld krachtens de Wet van 28 februari 1891, tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks waterstaatswerken (Stb. 69), alsmede een vergunning op grond van de Rivierenwet wordt gelijkgesteld met een vergunning op grond van deze Wet. Hetzelfde geldt ten aanzien van een ontheffing die is verleend op grond van de Verkeerswet tegen lichtbebouwing.

Artikel 11

1. Overtreding van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 2 en 6 van deze wet wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie.

2. De in het eerste lid strafbaar gestelde feiten zijn overtredingen.

Artikel 12

[Wijzig de Waterstaatswet 1900.]

Artikel 13

[Wijzig de Rivierenwet.]

Artikel 14

De Wet van 28 februari 1891, tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks Waterstaatswerken (Stb. 69), wordt ingetrokken.

Artikel 15

De Verkeerswet tegen lintbebouwing wordt ingetrokken.

Artikel 16

[Wijzig deze wet.]

Artikel 17

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 18

Deze wet wordt aangehaald als: Wet beheer rijkswaterstaatswerken.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, 14 november 1996

Beatrix

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
A. Jorritsma-Lebbink

Uitgegeven drieëntwintigste december 1996

De Minister van Justitie,
W. Sorgdrager

Wet van 9 december 1999 tot wijziging van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken en van enige andere wetten in verband met de rijksrivieren
(Wijzigingswet Wet beheer rijkswaterstaatswerken, enz. (rijksrivieren))

De wijzigingswet beheer rijkswaterstaatswerken

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut, doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het vanwege de ontwikkelingen in het beheer van de grote rivieren gewenst is de ingevolge de Rivierenwet geldende regels zowel aan te passen als te vereenvoudigen, deels in het kader van integratie met de algemene bepalingen van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken, deels door aanvullende voorzieningen in de onteigeningswet en enige andere wetten ;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Zie voor de behandeling in de Staten-Generaal:
Kamerstukken II 1998/1999, 1999/2000, 26 584.
Handelingen II 1999/2000, blz. 1831-1834; 1867.
Kamerstukken I 1999/2000, 26 584 (95, 95a).
Handelingen I 1999/2000, zie vergadering d.d. 7 december 1999.

Artikel I
[Wijzigde de Wet beheer rijkswaterstaatswerken.]

Artikel II
[Wijzigde de Waterstaatswet 1900.]

Artikel III
[Wijzigde de Ontgrondingenwet.]

Artikel IV
[Wijzigde de onteigeningswet.]

Artikel V

1. De Rivierenwet wordt ingetrokken.

2. Niettemin blijven de begrenzings onderscheidenlijk gebiedsaanwijzingen en overige beperkingen op het vereiste van een vergunning, die op de datum van inwerkingtreding van deze wet gelden op grond van het bij of krachtens de Rivierenwet bepaalde, van kracht tot de datum van inwerkingtreding van het krachtens de Wet beheer rijkswaterstaatswerken te nemen besluit tot vaststelling van begrenzings onderscheidenlijk gebiedsaanwijzingen en overige beperkingen op het vereiste van een vergunning.

Artikel VI

Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, 9 december 1999

Beatrix

De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat,
J. M. de Vries

Uitgegeven eenentwintigste december 1999

De Minister van Justitie,
A. H. Korthals

7. Bijlage
Sheets voorlichtingsmiddag Wbr 31 maart 2000

De gewijzigde Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr)

Gewijzigde Wbr
RVJ, juni 2000

Opzet presentatie op
vrijdag 31 maart 2000

- Geschiedenis
- Doel Wbr
- Definitie waterstaatswerk
- Begrenzing waterstaatswerk
 - Gewoon onderhoud
- Wijziging andere wetten
- Ruimte voor de rivier
- Praktijk



Gewijzigde Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Vroeger:

- Rivierenwet (1908)
- Wet beheer
rijkswaterstw.

Nieuwe ontwikkelingen:

- ruimte voor de rivier
- behoefte aan integraliteit
- hoogwaterstanden

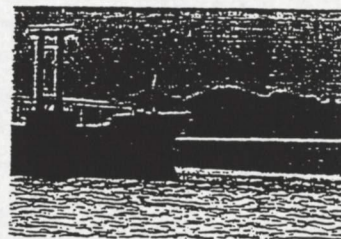
Nu:

- Wbr
- Algemene
verbodsbepalingen
met een
vergunningvereiste
voor het reguleren
van activiteiten in
het rivierbed.



Gewijzigde Wet beheer rijkswaterstaatswerken

- Doel van de Wbr :
- *De bescherming van
waterstaatswerken
in beheer bij het
Rijk*
- *ter verzekering van
het doelmatig en
veilig gebruik van
die werken. "*



De gewijzigde Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Gewijzigde Wbr
RVJ, juni 2000



- Wijziging
Onteiningswet
- Vroeger:
onteigening voor
riviervverbetering
- Nu: Ook
onteigening voor
riviervverruiming



Gewijzigde Wet beheer Rijkswaterstaatswerken



- Ruimte voor de
Rivier:
- Onteiningswet:
Titel IIa en art. 72 a
- Wbr: Toegevoegde
tekst aan artikel 3
- Waterstaatswet
1900:
artikel 2 lid 2



Gewijzigde Wet beheer Rijkswaterstaatswerken

Wijziging Ontgrondingenwet

Verlenen van ontgrondingenvergunning
is bevoegdheid van Onze Minister in de tot
rijkswater behorende rivier.

Voor het overige : Gedeputeerde Staten

Wat betekent 'een tot rijkswater behorende rivier'
(Art. 8 lid 3 Ontgrondingenwet)

- De oppervlakte water bij gewoon hoog
zomerwater of gewone vloed.



Gewijzigde Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Waterstaatwerken

(art. 1 Wbr): De bij het

Rijk in beheer zijnde:

- wateren
- waterkeringen
- wegen
- kunstwerken en



hetgeen naar aard

daartoe behoort

voor zover in beheer bij

het Rijk.



Gewijzigde Wbr
RVJ, juni 2000

Gewijzigde Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Wijzigingen Wbr:

- Begrenzing
waterstaatswerken
(art. 1a)
- Vergunningplicht
(art. 2/a)
- Gewoon onderhoud
(art. 2 lid 3)
- Ruimte voor de rivier
(art. 3 lid 1)



Gewijzigde Wet beheer Rijkswaterstaatswerken

- Begrenzing
waterstaatwerken (art. 1a):

Bedijkte deel van de rivier:

grens ligt bij de buitenkruinlijn van de
primaire waterkering;

Onbedijkte deel van de rivier:

nog nader vast te stellen lijn van de
hoogwaterkerende gronden.



Gewijzigde Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Gewoon onderhoud

is niet

vergunningplichtig

- Art. 2 lid 3: "Het
eerste lid
(vergunningvereiste)
is niet van
toepassing op het
uitvoeren van
gewoon
onderhoud."

8. Nawoord

Uit een oogpunt van integraliteit van waterstaatswetgeving is de vraag gerezen, in hoeverre een naast elkaar bestaan van de Rivierenwet en de Wbr voor een verbod- en vergunningstelsel nog past bij de huidige inzichten inzake het beheer. In het verlengde van die vraag ligt de vraag naar de noodzakelijkheid van het naast elkaar bestaan van twee wetten.

Het infrastructurele beheer van de rivieren werd aanzienlijk meer gericht op niet enkel handhaving en bescherming van het bestaande, maar ook vergroting van ruimte voor de rivier om het hoofd te kunnen bieden aan een verhoogde kans van optreden van extreme hoogwaterstanden; dit laatste gelet op de in de komende eeuw te verwachten ontwikkeling van respectievelijk hoge rivierafvoeren bovenstrooms zeespiegeldaling en stormfrequentie en –intensiteit in het benedenrivierengebied. Daarmee werd de behoefte groter aan een stelsel van (algemene) verbodsbepalingen met een vergunningvereiste voor het in brede zin kunnen reguleren van activiteiten in het rivierbed (zomer- en winterbed). Dit vergunningvereiste hoeft niet beperkt te zijn tot activiteiten die de waterstaatkundige functies rechtstreeks en onmiddellijk kunnen aantasten. Te denken valt ook aan activiteiten zoals het leggen van kabels en leidingen in het rivierbed, waarvan de ligging later belemmerend kan werken bij uitvoering van werken voor rivierverruiming (hetzij voor verbreding of verlaging hetzij voor het “teruggeven” van ruimte door bijvoorbeeld herstel van hoogwatergeulen). Een ander aspect van doelmatig infrastructureel rivierbeheer is de regulering van het gebruik van de nog aanwezige ruimte in het winterbed die is gereserveerd voor compenserende waterstandsverlagende maatregelen.

Zeker uit oogpunt van duidelijkheid van het infrastructureel beheer van waterstaatswerken als een complex, was het gewenst is om over te gaan tot integratie van regelgeving.

Tenslotte valt er op te wijzen dat het wetsvoorstel, behalve tot integratie, eenmaking en daarmee tot meer doorzichtigheid van regels voor beheer van rijkswaterstaatswerken, ook leidt tot enige toename van lasten. De vergunningplicht ondergaat immers in beperkte mate uitbreiding: Zoals hieronder nader uiteengezet in de toelichting op onderdeel C van het wetsontwerp, vervalt de in de Rivierenwet omschreven uitzondering op de vergunningplicht voor rivierwaartse dijkverzwaring of dijkbekleding. Bovendien zal de vergunningplicht zich ook uitstrekken tot bepaalde gedragingen die een toekomstige belemmering kunnen vormen bij uitvoering van rivierwerken, met name die tot rivierverruiming. Het betreft hier vooral het hebben van kabels en leidingen in het rivierbed. Deze en dergelijke gedragingen worden in het rivierbed vergunningplichtig evenals zij dat nu in andere rijkswaterstaatswerken reeds zijn op grond van de Wbr (zie ook de toelichting op onderdeel D). Een en ander ligt trouwens al mede besloten in meergenoemde beleidslijn “Ruimte voor de rivier”, meer in het bijzonder in de beleidsintensivering ten aanzien van de niet “riviergebonden” bouw- en andere activiteiten in het rivierbed. Op basis van het huidige inzicht bij de betrokken met rivierbeheer belaste regionale directies van de rijkswaterstaat zal de wet, in het bijzonder voor de Rijntakken en de Maas leiden tot een toename van de ter zake van vergunningen te nemen besluiten.